

Agazán mondom, messzi vagyok attól, hogy megsérteni akarjalak, de gondold meg magad, nem mutat e fölhozott csekélység úgy jogtalan mint kicsinyes zsarnoknak, mint barátom helyett ellenemnek. Tehát még a grammatikai hibát sem szabad Brassai ellen kimutatnom lapodban. Ez oly valami, mire szemünk, szájunk elállt.

És Jancsi! míg Brassai paradox állításait ellenem csak egy megrovó jegyzéssel sem kíséred, mint *kapsz* rajta, hogy munkámban megróvni való botlást találtál, s hozzá: milly hangon írod jegyzésedet.

Erről *«semmit sem tudunk»!* (Shakespeare mély fájaldalmáról műveiben írt etc. nem akarok itten értekezést tartani, sőt kihagytam kritikámból is.) Ez a hang, ez a hang, ez a modor! s *tölled irányomban*. Nekem minden inkább fáj önmagad miatt, mint miattam. Azt a keves emberismeretet, mellyel bírok be *drága áron* voltam én megszerezni kéntelen. Helyedben, mit fizettem volna én, ha valami ismeretes botlást fedeznék föl művedben mint szerkesztő, figyelmeztetni tégedet; s te két levelet írsz, s valónak látod hallgatni rólla, s szíves figyelmeztetésed helyett illy hangú megrovással akarál meglepni.

Engemet még impertinenciái daczára is kiméltre kérsz, intesz, milly nemes, milly szép az illő modor, s te magad ez alatt barátod erányában illy hangot vagy képes használni.

Az egy vallási tárgyat kihagytam. Ez mentésedül nem szolgálhat. Őriási különbség van a kettő között: «én ugyan tiedet is köteles vagyok adni, de kérek hagyd ki e pár szót. — Vagy kérek hagyd ki, ha nem hagyod, nem adom.» Ha magam bár arczul csapom magamat, nem fáj, ha más (komolyan) csak orrom hegyét érinti is, nem lehet túrnöm. S hozzá senki sem tudja jobban mint te, hogy bizony az *egy* kihagyásával eszedben sem lett volna megelégedni. Hiszen még ezt is: *gyöngye* psycholog kitörölve látom. Szóval minden satyrikus döfést, legyen az bármily hangon mondva, míg az ő esetlen, neveletlen paczkázásait nagyon is valónak láttad meghagyni.

De ne beszéljünk ezekről többé, mert keserű rájok csak gondolom is.

Isten veled édes Jancsim!

Szerető barátod
Szemere Miklós.

Közli: PERÉNYI JÓZSEF.

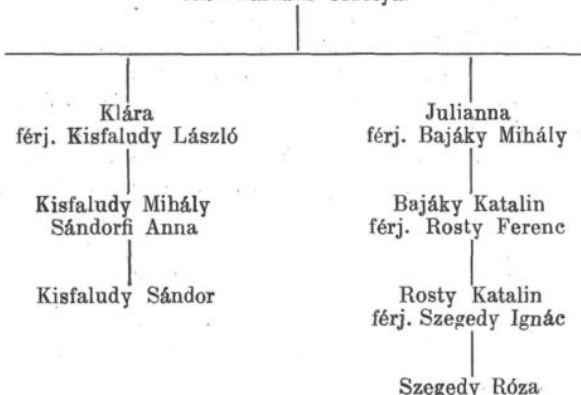
KISFALUDY SÁNDOR ÉS SZEGEDY RÓZA HÁZASSÁGA.

Kisfaludy Sándort és Szegedy Rózát 1800. január 20-án Gógánfán eskette össze a veszprémi püspöki vikáriusnak január 15-én kelt (Prot. Vicar ad annum 1797—1802. P. 298.) diszpenzációjával Szegedy János prépost, a menyasszony gyámja és nagybátyja. Ez a fölmentés csak a háromszori kihirdetésre szólt. Az esküvő azonban az akkor érvényes kánonjog szerint így is érvénytelen volt, mert unokatestvérek hetedézig nem köthettek házasságot. Költőnk és felesége vérrokonságáról eddig is volt tudomásunk: Császár Elemér¹ is megírta, hogy utóbb ezért is diszpenzációt kellett kérniük, és Szegedy János május 17-én újból összeadta az ifjú párt. A rokonság foka

¹ Császár Elemér, *Kisfaludy Sándor*. 1910. 87. l.

azonban nem volt ismeretes. Kérésemre Géfin Gyula barátom utánajárt e második fölmentés részleteinek s az általa rendelkezésemre bocsátott adatokból és másolatokból így derül ki az atyafiság:

Niczký Boldizsár
fel.: Barabás Orsolya.

Természetes, hogy a fiatalok tudtak az atyafiságról. Újév után Kislaludý Sándor megérkezett Eötvösre és Szegedý Róza sürgeti nagybátyját, hogy minél előbb szerezzé meg a fölmentést. Kiadatlan, érdekes levelét Vasvármegye levéltára őrzi a Szegedý-család iratai között (52. k.):

Érdemem felett való kegyes Drága Uram Bátyám!

Nem rég volt ugyan szerentsém irásommal udvarolni, mind az által bátorkodom ismét alkalmatlankodni; minthogy Kislaludý Úrnak (ki is alázatosan tiszteli Kedves Uram Bátyámot) megérkezését kívánom kötelességem szerint jelenteni. Az vélte eő, hogy itt fogja találni Kedves Uram Bátyámot, különben ell nem mulatta volna felső Örsön udvarolni; így is kíván tisztelgetére lenni, de a' roz utak gátolják ebbéli szándékában. — Egy kérésem is vagyon! melynek tellyesítését annál inkább bizva várom Kedves Uram Bátyámtul, mennél többször tapasztaltam hozzánk mutatott Atyafiságos kegyességének nyilvánosságos jeleit; ezen kérésem pedig abból áll, hogy méltóztasson Kedves Uram Bátyám, számunkra Veszprémben Dispenzátiót ki nyerni; mivelhogy Atyafiság is vagyon köztünk, s-másképp is az szokásban lévő hirdetést éppen nem szeretném. — Remélyem, hogy az terminusok alkalmatosságával leszen szerentsénk Kedves Uram Bátyámat itt Eötvösön tisztelnünk; akkor fogunk könyörögni Szent Áldásáért — mert sok okokra nézve jónak áléltom, ha öszve kelésünk — mivel ugy sem választhat ell bennünket semmi eset — sokára nem hallad.

A' Tóni¹ tsokollya kezeit Édes Uram Bátyámnak; s — vélem együtt szivessen köszönti Ferkó Ötsénket. Én pedig kegyes válaszáat ell várván, mindenkor állandó tisztelettel maradok

Eötvös 7-dik Január 1800.

Kedves Drága Uram Bátyám!
Alázatos Atyafi Szolgája
Mezző-Szegedý Rosalia.

¹ Szegedý Antónia, Róza testvérhuga, utóbb Bezerédj Györgyné.

Róza még 1799 decemberében, Sándor hazajövetele előtt Péteri Takács József útján Kisfaludy Mihályt, okosan, arra unszolta, hogy forduljon levélben a préposthoz a házasság ügyében, de próbálja meg vele mindjárt írásban az osztályegységét is.¹ Kisfaludy Mihály ez utóbbi kérés elől kitért. «Ez levél által mind illetlenség, mind oktalanság volna.»² Sándor megérkezése után azonban — most már épen az illendőségnek megfelelően — levélben jelenti be fia szándékát Szegedy Jánosnak; levele nem került elő, de megvan a prépost válasza, s ebből kiderül, hogy — amit Kisfaludy Mihály vonakodott megtenni — Róza maga intézte el: az osztályegységét szóvátette gyámja előtt. A prépost levele így szól (Vas vm. lt., id. h.):

Kiváltképpen való régi jó Uram, Kedves Uram Eötsém!

Tagadhatatlan, és vér szerént való Atyafiak lévén, minden erőltetett szertartásokat, és egyéb külső nevezeteknek neveit kérem kedves Eötsémet, tegyünk félre. Nagyon vigasztaltattam Uram Eötsémnek Atyafiságos tudósításán, mely szerént hiremmé adni méltóztatott, hogy sok érdemekkel tellyes és az egész N. Haza előtt igen esméretes Sándor Fia Szegedy Rozália hugomat, az én kedves Tutelátámat jövődöbéli élete párjának ki nézte és magának el változtotta légyen: Tudtam én ezen igyekezetét mind a két félnek, de csak az környül állásokbul már jó az ideje, azt az egyet sajnállván magamban, hogy ebbéli tzellyokat mind eddég el nem érhatték, és végre nem hajthatták: nem hogy tehát leg kevesebbe is ellenezném ezen előttem régen obajtott végre hajtását kedves Eötsém szándékának, sött inkább ezer áldást és szerencsét kívánok ezen lépéséhez, és hogy mentül előbb végre is hajthassa, kedves Uram Eötsém előtt nevében magam is esedezem. — De még ehez abban is járul alázatos könyörgésem kedves Uram Eötsém, ugy mint régi meg hitt Uri Atyámfia előtt, hogy minek utánna obajtott eöszve kelése ezen Kedves Uri párnak végre fog hajtatni, kedves Tutelátám reá nézendő osztálos részét, azonnal hozzányulhasson, az négy árvák között elől veendő és megeseendő osztál alkalmatosságának maga Uri személyében, mely az dolgot igen könnyebétténé, kedves Uram Eötsém nagyon érdemes fia és jövődöbéli hitvese személyekben meg jelenni méltóztatson: erre pedig előre valamely alkalmatos időtt rendelyen, és vélem közölye Kedves Uram Eötsém, én mindenekben tellyes készségemet mutatni akármikor el nem mulatom. Kértem ezen végre már előre Consiliarius és Ord. V. Ispány Mesterházy urat is, hogy az többi három árvák részéről ezen közöttök jó módjával elrendelendő és végrehajtandó osztálynak ki dolgozását valólna fel, aki meg is ígérte, és ajánlotta, hogy boldogult édes attyok tekintetéért fel fogja valólni; azért már tsak kedves Uram Eötsém tudósításából az teendő terminus iránt várni fogok, hogy én is jó előre tisztelt Consiliarius és V. Ispány Urat eránta tudósítani tudhassam. Addég is pedigh tapasztalt Atyafiúi szíves jóvoltába továbbá ajánlott meg másolhatatlan igaz tisztelettel vagyok és álhatatosan maradok

[Felsőörs, 1800. január 4.]

Szegedy János
felsőörsi prépost.

¹ Kisfaludy S. hátrahagyott munkái. 1931. 23. l.

² U. ott 589. l.

Kisfaludy Mihály, 11-én kelt válaszában, kitér e meghívás elől; egyrészt a téli időben — egészségére való tekintettel — nem mer nekivágni az útnak; másrészt nem is óhajt az egyességbe elegyedni, mert az árvák ügyét jó kézben tudja. E levelének csak néhány sorát idézzük: «Fiam szándékának jóváhagyását mihelest megértettem, azonnal tudtára adtam. Uram Bátyámnak ebbeli hozzá hajló kegyességét alázatosan köszöni s — időjártával meg érdemleni kötelességének fogja tartani. Természete jóságát a mi illeti, annál ugyan jobbat Rózi soha nem választhatott. Többnyire pedig önnön Erkölcsi magaviselettyekből válik el, mikint szerezhetik meg magoknak az Istennek áldását; és a' világ által erántok való meg Böcsültetésiket.»

A fiatalok sietteték az esküvőt; s a prépost különös jóindulatának jele volt, hogy egyelőre csak a kihirdetés alól való fölmentést kérte a veszprémi püspökségtől, az atyafiságról hallgatott, és január 20-án összeadta a fiatalokat. Akkor aztán, hogy a kánonjogi akadályt elhárítsa, Kisfaludy Mihályhoz fordult, hogy ez szereze meg a *győri* püspöktől a fölmentést. Kisfaludy utána is jár Győrött a dolognak, de így nem sikerül a dolgot elsimítani: a győriek is Veszprémbe utasítják. Erről szóló levele azért érdekes, mert tapasztalt, ravasz eszejárásának emléke; ő, a polgárember, oktatja ki az ősz prépostot, hogy milyen formában kérje a kánonjogi fölmentvényt (Vas vm. lt., id. h.):

Feő-Tisztelendő Praepost Ur,

Kiváltképpen való Kedves Uram Bátyám!

Az Uj Házossaknak Attyafisága eránt szükséges lépéseket megtettem. Győrött, de a Weszprémi Püspökséghez igazittattam, a honnind tudniillik vették az öszve Esküttetés víghett költ Dispensatiot. Én Weszpremtől távullablakván, könyörgök Feő-Tisztelendő Uram Bátyámnak, méltósztasson ügyeket pártul fogni, és Feő-Tisztelendő Generalis Vicarius Urnak Értelmivel a Dispensatiot számokra ki nyerni. E véghre (csekély hitelem szerint) ezen ok legh inkább szolgálhatna; hogy csak most az osztály alkalmatosságával történt leveleknek meg tekintése adott világosságot az öszve házosodottaknak Attyafisága felül. Hozzá tévén még esztet is, hogy az Uj Házossak e máinapig se tudgyák a magok köszt lévő Attyafiságot, *et sic in bona fide versantur*. Ebbéli jelentést pedig hozzá ragasztani azért állittom szükségesnek lenni, ne talán a' Püspök *ex superabundanti zelo et scrupulo, velut thoro mala fide utentibus abstinentiam imponat*. Mindazonáltal Uram Bátyám ezeket nálomnál jobban értvén, méltósztasson az egész Dolgot Bölcsessége szerint kormányozni. Nem reminlek, hogy meg akadgyanak benne, csak azért is a' több okok között, hogy *in linea Materna* vagyon az Attyafiságh: *Pater generat: Mater nonnisi formam dat generandi*. Egyébaránt is tapasztalluk aszt, hogy mostani időben keveset vigyáznak az Attyafisághra, holott a Testvér Tesvéjének Gyermekeit is el veszi Házos-Társul. — Ezek után tapasztalt böcsős Uri Attyafisághot Malasztriban ajánlott, tartozó Tisztelettel vagyok Feő-Tisztelendő Ur, Uram Bátyámnak

alázatos szolgálja,
Kisfaludy Mihály.

Tét, 20^a Apr. 1800.

A prépost valóban ezekre az érvekre hivatkozik beadványában (Weszprémi püsp. lt. Dispens. 1791/1800.): elmondja, hogy az egyesség irataiból derült ki a rokonság; hogy a fiatalok «bona fide inter se contraxerint matri-

monium, in hocque iam per plures menses innocenter convivant, actuque impedimenti hujus ignari perseverent»; nem mulasztja el hivatkozni a Kisfaludy adta nyomósabb érve sem: «Fors, hoc etiam faciliorem reddet dispensationem, quod consanguinitas tantum sit in linea materna; et Pater tantum proprie generare censeatur, mater autem nōnnisi formam dat generandi.» Beadványa május 4-én kelt. S már a következő napon megvolt a fölmentés: «Forma consueta expedita est dispensatio in 4-ti mixti 3-ii consanguinitatis gradus impedimento pro devotis oratoribus Alexandro Kiss-Faludi et Rosalia Szegedi Parochianis Gógánfaensibus in ordine ad contractum matrimonium. Ad cujus dispensationis effectum procurandum Rmo Dno Praeposito Felső Órsiensi Joanni Szegedi Jurisdictionis potestas delata est.» A Császár Elemér megállapította május 17-ike, mint a fiatalok második esküvőjének napja, megfelel ezeknek az adatoknak.

GÁLOS REZSŐ.

CSOKONAIHOZ ÍROTT LEVELEK.

A Genius-cégnél megjelent Csokonai-kiadásunk (a kiadóvállalat rendelkezése értelmében) a hely kímélése végett csak a Csokonai leveleit közli, a hozzáírottakat kénytelen volt kihagyni. Igaz, ezek nem Csokonai művei, de viszont nélkülük sokszor egyoldalú a levelezés, mert a költő levelei többnyire vagy feleletek a hozzáírt levelekre, vagy felelet nélkül maradtak, noha a levelek megvannak. A Genius-kiadásból kimaradtak, de kiadótársam, Harsányi István, lemásoltatta s a sárospataki főiskola kéziratárába tétette — esetleges felhasználás végett való megőrzésre. Most innen közlünk néhányat. (A többi a Toldy *Csokonai minden munkái* c. könyvében közölve van.)

Kulcsár István levele Csokonaihoz.

Pest, 6 jan. 1804 (?).

Kedves Ur.

Régen tudósítottam volna az urat, ha levelét December előtt vettem volna. Ekkor is magam hoztam el Institoristól. G. Erdődinének levelét 1. exemplar Tavasszal elküldöttem. Gróf Szétsényinének küldött dolgokról semmit sem tudok. Anacreoni dalait láttam már Bécsben készen, 's egy exemplar(t) mutató-kép el is hoztam Márton urtól. Lillát ígért az úr Juliusra, ezt nem láthattam mai napiglan. Budán Versegi kész már Aglájával, mely szerelmes enyelgéseket kotákkal foglal magában. Rajnis a Georgiconait Virgilnek már fordította. Magyar Parnaszszusa is kész. Gebhardini 4-ik részét most nyomtatják. Sok jót kíván Kultsár s. k.

(Részleteket ad belőle Haraszi Gyula *Csokonai Vitéz Mihály* [Nemz. Könyvtár] 301—2. l.)

Bod János levele Csokonaihoz.

Kedves barátom uram, E folyó hó 16. mélt. Rhédei Lajos úr itt Bárán-don keresztül menvén, hozzám bejött, és kevés beszélgetésink után mindjárt B(arátom) U(ram)at hozta elő, még pedig leirhatatlan jó indulat lévén benne

B. U. iránt, nem adhatom B. U.-nak mostani levelemben ezt mind tudtára, a miket beszélt, és micsoda ajánlásokat áldozatokat emlegetett, mellyeket teendő lesz B. U.-mal. Ha élek, jövő héten bemegyek, és mindenekről tulajdon magam fogom tudósítani barátom uramat. Az én kezembe adott ez a jó úr 100 Rftos bankót, hogy magam adjam kezébe B. U.-nak azzal a jelentéssel, hogy e még csak kezdete az ő jószívűségének, mellyel míg él, tetézni fogja B. U-on szakadatlanul a maga szívességét.

Én azért ezen jó uramnak méltatlan ugyan, de kedves szolgálója lévén, jövő héten beviszem a 100 rhénest, és kezibe adom B. U.-nak a mondandókkal. Ugyis gondolkodtam ugyan, hogy talám már ki is érkezne jöni B. U. és majd itt adom kezibe, de nem tudván előre az időt, amelybe hozzánk kijő, csak beviszem, hiszen azután is megtartja, tudom B. U., az ígéretet és meglátogat.

Most hát nem lévén becsületes ember, akitől beküldjem, várjon B. U. olyan jó szívvvel, amilyennel én jövő héten benyargalok. Addig is előre jelentem, hogy Rhédei úrnak, aki három hét múlva itt lesz ismét, minden munkáiból egyet készítsen B. U., mert amint mondja, pedig sajnálva, egyet se látott még — Kleist, Dorottya, Amaryllis, ezeken kívül is a mik kezénél vagnak vagy lehetnek B. U.-nak, készíttessen számára. Én oda adtam a kis Amaryllist az útra, és örült, hogy épen olyan alkalmatosságra való munka, amilyen állapotról most igen szeret fantazirozni. Tisztelem a nagy asszonyt, B. U-at pedig csókolom, s maradok kedves B. U-nak

Bárádon 1804. 19. Aug.

igaz szívű barátja

Bođ János

prédikátor

A száz rénesnek olyan nagy historiája lesz, hogy megtart egy nap beszélni.

(M. T. Akad. Magy. irod. 4 r. 30. II. k.) E levél egyes részeit Toldy *Csokonai minden munkáiban* (LXXI hasáb) közölte. Részleteket ad belőle Haraszti is (Csok. V. M., 321. l.).

Beck Pál levele Csokonaihoz.

Téglás, 13. sept. 1804.

Kedves drága úr! Ezen hónap 10. hozzám utasított becses levelét vettem. Szíves ajánlással az Urat megelőzvé, gondolhatja, hogy nem csak szívesen, de óhajtvá várom. Gyönyörködni fogok rajta, ha oly becses házámfia, kinek jeles elméjét örvendő csudálom, házamat menedékhelynek fogja választani, ezen rövid és fergeteges életben. Addig is szíves tiszteelője vagyok az Úrnak igaz szíves szolgálója

Bek Pál.

A májusi levelet nem vettem, máskint el nem mulattam volna felelni azt, amit most.*

A levél hátán:

Ha ezen alkalmatossággal ki nem lehetne jöni, adja tudtomra az úr, mikor küldjek kocsit?

* E pár sort közölte Toldy i. m. LXXIV. hasáb.

A boritékon : A' Mons. M. de Csokonay a Debrecen.

(E levélre Csokonai 1804. nov. 10-én válaszolt. [E levelet fényképmásolatban közli Dr. Nagy Sándor : *A debr. ref. collegium*, 1933. 112. lapján.] A koporsó széléről . . . kezdettel.)

Közli : GULYÁS JÓZSEF.

GRÓF TELEKI JÓZSEF ÚJABBAN MEGTALÁLT KÉZIRATAI.

Az IK. 1931. III—IV. füzetében közölt adalékokhoz újabbakat csatolok. Ott azt írtam, hogy a pataki kéziratár 868. sz. *Naturgeschichte* c. kézirata talán a Teleki Józsefé. Most az előtte lévő 867. sz., hasonló írással frott kézirat végén e bejegyzést találtam : Geschrieben in Winter-Semester 1813. Joseph Gr. Teleki. (Ennek a kéziratnak a címe : *Statistik von Heeren*. Az előtte lévő hasonló írású és kötésű 866. sz. kézirat *J. Fr. L. Hausmann's Vorlesungen über die Geognosie im Jahre 1812*) végén ez áll : Geschrieben in Sommer Semester 1812 Joseph Gr. Teleki. Az előtte lévő, hasonló írású s kötésű 865. sz. kézirat (*Sartorius : Staats- und Cameral-Wissenschaften*) végéhez ugyan nincs semmi írva, de mind a három elején azonos írással, ceruzával ott a *T. J.* betű (valószínűleg Teleki saját kezével írva). Kétségtelen, hogy e négy 865—8. sz. kézirat a Teleki József güttingai éveiből való, s így ezzel bővítjük a T. kéziratainak jegyzékét.

GULYÁS JÓZSEF.

CSOKONAI ÉS SACY.

Csokonai, amint Kazinczynak írta, nagy pompával és «egy Critica Dissertatióval . . . az Író életével (kivált Sacy szerint)» akarta kiadni a *Zrinyiászt*.¹ Váczy János Sacy *Mémoires sur diverses antiquités de la Perse* c. munkájára utal, amikor a levelet magyarázza.² Ebben a műben azonban nem találhatott Csokonai semmi adatot Zrinyi életére. Annál többet Sacy másik munkájának, a *Histoire générale de Hongrie* etc. (Paris, 1788. 2. köt.) második kötetében. A Zrinyieket *Serinne*k, Szigetvárt pedig *Zigethnek* nevezi. Sacy magyar történelme megérdemelné, hogy tüzetesebben is foglalkozék vele a tudomány.³

IFJ. CLAUSER MIHÁLY.

¹ Kaz. Lev. III. 201. l.

² U. o. 530. l.

³ Kiaknázására tárgytörténeti szempontból ismerek egy dolgozatot Hankiss János tollából. L. Debr. Szle. 1933. évf. 30—32. l.

GERTRUDIS MÁRTIROMSÁGA.

Kiss Iván különös tákolmányában (l. IK. 1931. 401 s k. l.) magának a *Villi-tánc* elé toldott merényletnek megjelenítésében is stilszerűtlenül és ellenmondóan keverednek a Katona tragédiájából vett részletek egészen más természetűekkel. Bánk merénylete végeredményben azzá törpül, hogy az ok nélkül féltékeny férj ártatlan neje helyett véletlenül az azt védő nemeslelkű királynét szúrja le. A tárgy e groteszk beállítására nem Kissnek a cenzúra kedvéért kiesztelt «eredeti» változtatása. Ezt is készen kapta ő — vagy ha a tőle jelzett német regényes költemény is Bánk családjához fűzte már a villi-tánc meséjét Püchler Bence — egy a tárgytörténet magyar irodalmában eddig nem említett feldolgozásban. Ez Neumann Weissenthal Mariannának a Wiener Zeitschrift für Kunst, Literatur und Mode 1820. évi 95—98. számában megjelent *Emmerich und Andreas* c. cikke. Már első részében a királynék ellentétét tüntetvén fel a testvérharc okául, Konstanciát mondja hibásnak, míg Gertrudis szerinte «stille Dulderin ohne eigenen Willen». Megölését ő is a palesztinai hadjárat idejére teszi. Nála szintén csak elhagyatottsága miatt keres mulatságot. Az országot ott is Béla kormányozza atyja távollétében. Bankóban a nagyság árnyéka sincs meg. Öreg férj; neje, Helena (Kisfaludy S. is eredetileg Bankónak és Ilonának írta őket) csak atyja iránt való engedmességből ment hozzá. Bankónak hízeleg, hogy neje a királyné első udvarhölgye; azt is reméli, hogy így az udvar terveiről könnyebben értesül. Ottó látogatása idején azonban féltékenység ébred benne. Ottó a királyné jelenlétében a kertben búcsúzik Helenától, résztvevő könnyeire térdre esik, kezét csókol, aztán elrohan. A féltékeny férj, ki egy ablakból (a *Villi-tánc*-ban függő tornácról) leste az egész jelenetet, a kastély felé térő hölgyek elé toppan. Előbb magával akarja vinni nejét. Ez félve búvik a királynéhoz. Bánk kivont törrel erőszakosan akarja elhurcolni s ekkor sebzi meg véletlenül a királynét, aztán elmenekül. Itt is Béla üldözteti. Végül Ottó öli meg a Palesztinába vivő úton; ez fordítottja a Bánk-regény végének.

Ezt a jellemzően osztrák szellemű elbeszélést Grillparzer is ismerte. Köze lehet hozzá a cím után ítélve a Hilmer-féle *Bihar von Banko oder Ungarns erste Kreuzfahrer* c. drámának is. (1826 januárjában játszották először Pesten.) A címben értelmetlenül megfordított név nyilván Banko von Biharból lett; így nevezi Neumann Weissenthal M. Bánkot. A színlapon nem szerepel a személyek közt, valamint a király, a királyné s a herceg sem, az előzmények sorában kellett lennie történetüknek, esetleg a névtelen szereplők közt bujkálhatott a vezeklő gyilkos.

WALDAPFEL JÓZSEF.